

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гордійчук О. Є. Основи сценічного та екранного мистецтва з методикою викладання: навч. посіб. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2012. 208 с.
2. Коваль Н. А. Розвиток творчих здібностей учнів засобами театрального мистецтва. URL: <https://naurok.com.ua/stattya-rozvitok-tvorchih-zdibnostey-uchniv-zasobami-teatralnogo-mistectva-243225.html> (дата звернення: 28.10.23).
3. Шахрай В. Педагогічні умови формування ціннісних орієнтацій підлітків у діяльності дитячого театру. *Рідна школа*. 2014. № 5. С. 66-68.
4. Щолокова О. П. Методика викладання світової художньої культури: підручник для студ. пед. ун-тів. Вид. 2-е. Київ, 2009. 288 с.

Марина ПОГРЕБНЯК,

*завідувач кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти
факультету природничих наук та менеджменту*

Полтавського національного педагогічного університету

імені В.Г. Короленка,

доктор мистецтвознавства, доцент

«ДАМА З КАМЕЛІЯМИ» В АВТОРСЬКИХ ВЕРСІЯХ ДЖОНА НОЙМАЙЄРА І АНІКО РЕХВІАШВІЛІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Минуло майже 100 років з моменту виникнення явища сучасного авторського танцтеатру. Але, й досі залишається актуальною необхідність теоретичної підтримки митців і навчального процесу у галузі нових явищ хореографічного мистецтва, нових ідей хореографів – представників світового сучасного балету. Проблемаам теорії та історії сучасного танцтеатра і нових напрямів театрального танцю ХХ–ХХІ ст. присвячені нечисельні праці дослідників (Джека Андерсон, Дон Макдонах, Ендрю Марк Вентинк, Агнесса де Міль, Ізі Парш-Бергсон, Еврістін Стодел, Маринелла Гваттеріні, Марина

Погребняк, Олександр Чепалов та ін.). *Але порівняльний аналіз авторських версій хореографічної драми «Дама з камеліями» з конкретизацією режисури і танцювальної складової у постановці Дж. Ноймайєра і Аніко Рехвіашвілі залишається поза межами наукових розвідок, що і є метою даної статті. Нами використано такі методи дослідження: джерелознавчий; включеного спостереження; стильового аналізу хореографічного твору.*

«Танцтеатр», як мистецька форма, зумовила на початку ХХ ст. остаточне вивільнення театру танцю з інституціонального зв'язку з оперою. Як зазначає П. Паві, «у танцювальному театрі на відміну від звичайного театру, який використовує танець, рухи та хореографію, танець «залучається як театральний ефект» ... Танцювальний театр використовує всі інгредієнти театральної постановки: введення текстів, які виголошують, читають або вимовляють з-поза сцени; надання значення хореографії, речам, костюмам, ретельна координація всіх сценічних матеріалів» [1, с. 511].

У 2014-му році в Національній опері України відбулася прем'єра хореографічної драми «Дама з камеліями» за твором О. Дюма у постановці А. Рехвіашвілі в тісному співробітництві з диригентом-постановником Олексієм Бакланом і художником Наталією Кучерей.

У світовому балетному театрі існує декілька вистав за сюжетом «Дама з камеліями». Найбільш відомими серед них є «Маргарита і Арман» (1963-й р.) Фредеріка Аштона на музику Ф. Ліста (1963-й р.) і вищеназвана «Дама з камеліями» (2008-й р.) балетмейстера Джона Ноймайєра на музику Ф. Шопена (2008-й р.).

Постановку Дж. Ноймайєра можна умовно назвати «дуєтною виставою» за переважання в ній дуєтної форми класичного і неокласичного танцю головних героїв і кордебалету.

В першому акті – дует зустрічі Маргарити і Армана; у другому акті – любовний дует; у третьому акті – дует спочатку «сварки», а потім пристрасних відносин, вирішені засобами неокласичного танцю з використанням

трансформованих підтримок у «падаючі пози», партерних і повітряних підтримок, обводок з «вільним» корпусом і «вільною» пластикою рук.

Трагічна доля куртизанки ХІХ ст. протягом усього балету перекликається з долею куртизанки ХVІІІ ст. Манон, хореографічний текст, що розкриває її художній образ, і образ її численних залицяльників побудований на лексиці класичного танцю.

У композиції цієї вистави Дж. Ноймайєр використовує виразні засоби танцтеатру. А саме: *пластичну гру акторів* у сцені аукціону, влаштованого у квартирі померлої куртизанки Маргарити Готьє, на якому розпродаються меблі і особисті речі хазяйки, а також *у сцені візиту* месьє Дюваля до Маргарити; *режисерський прийом «театр в театрі»* в сцені присутності Маргарити на виставі балету «Манон Леско», у якому відома куртизанка ХVІІІ ст. обманює Де Гріє з численними залицяльниками (ця історія є лейтмотивом усього спектаклю). У побудові мізансцен і композиції танцю: *прийом «стоп кадру»*, коли головні герої Маргарита і Арман поєднуються в «дзеркальній позі» з героями балету «Манон Леско», що посилює асоціації глядачів стосовно перенесення долі танцівників на головних героїв; *прийом асиметрії і антиунісону під час одночасності розгортання подій; паралельного монтажу сценарного матеріалу* (Маргарита танцює у парі на фоні діючого танцювального ансамблю або Герцог шукає Маргариту на фоні ансамблю танцюючих на балу) і *контрастного монтажу* (Прюданс і Гастон у живому романтичному танці показують захопленість один одним, а Маргарита і Арман ведуть спокійну бесіду) [2].

У Київській версії «Дами з камеліями» балетмейстера А. Рехвіашвілі герої названі іменами прототипів: Марі, Олександр-молодший, Олександр-старший, а їхні образи розкриті на музику із творів 6 композиторів: Л. Бетховена, Й. Брамса, Й. Пахельбеля, Г. Форе, Е. Елгара, І. Стравінського [3].

«Enigma Variations» Е. Елгара використана балетмейстером як передвістя кохання, що зароджується; третя симфонія Й. Брамса – у жіночому дуеті Марі і юної Кларіс; Канон Й. Пахельбеля – для сцен зустрічі Марі і молодого

Олександра; музика із «Симфонії в трьох частинах» І. Стравінського в сцені різких домагань Герцога де Гіза. «Реквієм» Г. Форте – у епілозі балету. Музика Бетховена оркестрована М. Скориком.

Мова одного з нових напрямів театрального танцю, а саме – неокласичного, використовується балетмейстером-постановником для пластичної характеристики відносин між головними героями, головним чином в дуетах і сольних «вкрапленнях» в загальний хореографічний текст. Це: неокласичні стрибки (трансформовані «*jete en tralance*» та ін.), що чергуються з пантомімою у сцені сварки молодшого Олександра і Герцога де Гіза; дует Марі і Герцога де Гіза, який закінчується експресіоністичним соло Марі; соло Марі в неокласичному стилі і її дует зі старшим Олександром у сцені написання прощального листа з використанням трансформованих партерних і повітряних підтримок, обводок, «*tours chaines*»; прощальне «*Adajio*» Марі і Дюма-молодшого, яке насичене неокласичними підтримками у падаючі пози та повітряними підтримками, ніжною неокласичною «вільною» пластикою рук і корпусу головної героїні. Окрема неокласична лексика дуетів нагадує елементи хореографічного тексту з балету Дж. Ноймайера [4-6].

Таким чином, для обох авторських версій хореографічної драми «Дама з камеліями» спільними ознаками є: 1) використання так званої «небалетної музики»; 2) побудова хореографічного тексту засобами неокласичного танцю; 3) відмова від традиційної класичної форми «*pas de deux*» та створення дуету-діалогу з використанням нестандартних пластичних рішень. Різняться ці постановки 1) ставленням балетмейстерів до обрання музичного супроводу до вистави: а саме, музики одного композитора (Дж. Ноймайер), або використання музичних творів декількох різних композиторів для розкриття переживань і вчинків головних героїв (А. Рехвіашвілі); 2) прийомами монтажу сценарного матеріалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Паві П. Театр (Танцювальний). *Словник театру*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2006. С. 510-512.

2. Балет «Дама с камелиями». URL: <https://youtu.be/wcauULQwP7w> (дата звернення: 05.01.2020).
3. Дама с камелиями. Балет. Прем'єра в Київській національній Опері 29 червня 2014. URL: <https://youtu.be/eElciPCses8> (дата звернення: 04.01.2020).
4. Анастасія Шевченко «Дама с камелиями». URL: <https://youtu.be/kDdqaMW2Pto> (дата звернення: 04.01.2020).
5. Анастасія Шевченко, Денис Недак. «Дама с камелиями» адажио Александра и Мари. URL: https://youtu.be/cKRVUNSt_SO (дата звернення: 04.01.2020).
6. Анастасія Шевченко, Дмитрий Чеботарь. «Дама с камелиями». URL: <https://youtu.be/cdYomLwPAoO> (дата звернення: 04.01.2020).

Софія ПРОЦЕНКО,

студентка III курсу

факультету сценічного мистецтва КМАЕЦМ.

Науковий керівник: завідувач кафедри режисури

та акторського мистецтва факультету сценічного мистецтва КМАЕЦМ,

кандидат мистецтвознавства Ольга БУЧМА-БЕРНАЦЬКА

ПРОЦЕС АСИМІЛЯЦІЇ СТЕНДАПУ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГЛЯДАЧА

Передові позиції розмовних жанрів українських розважальних програм часів незалежності заслужено посідає – стендап-комедія. Стендап – це в більшості випадків сольний, рідше спільний гумористичний номер на актуальні побутові, політичні чи соціальні теми, найчастіше перед «живою» публікою. Це авторський гумор, не рідко про життя самого коміка або його близьких, за допомогою якого іронічно і саркастично розкривається різна проблематика, близька аудиторії [1].

Stand Up комедія має певну кількість розповсюджених жанрів та стилів, і ті з них, що є більш поширеними в Сполучених Штатах Америки, не завжди